

Brannsikkerhet i hjemmet

Hvert år brenner mellom 1500 og 2000 boliger i Norge. En brann er en alvorlig hendelse for alle som er involvert. De materielle og menneskelige konsekvensene er ofte dramatiske. Den årlige brannerstatningen i Norge er på nærmere fire milliarder kroner. I tillegg omkommer mellom 50 og 80 mennesker hvert år i brann.

Halvparten av alle branner er en konsekvens av uforsiktig omgang med elektriske apparater og bar ild. De fleste branner kan forhindres med enkle tiltak og sunn fornuft - hver og en har ansvar for å bidra til dette. På denne siden tar vi for oss noen av de enkleste brannforebyggende tiltakene.

Røykvarslere

Undersøkelser viser at røykvarslere redder minst 10-20 liv hvert år i Norge. Nærmere 98 prosent av alle husstander har røykvarslere, men det svikter når det kommer til kontroll og skifte av batteri. For å være sikker på at røykvarsleren fungerer, pass på at den monteres riktig, og at den testes og vedlikeholdes jevnlig.

Påbudt i alle boliger

I 1990 ble det vedtatt at alle boliger/boenheter/fritidsboliger skal ha minst én godkjent røykvarsler. Hensikten med røykvarslere er at du skal få tidlig varsel om at en brann er under utvikling. Da gis du anledning til å redde deg selv og andre som oppholder seg i boligen, kanskje også slokke brannen. Dersom du ikke har røykvarsler, kan du risikere å få redusert forsikringsutbetalingen, eventuelt også bot fra det offentlige.

Det er eieren av boligen som har ansvaret for å anskaffe og montere røykvarsler. Brukeren av boligen har ansvaret for å teste røykvarsleren og skifte batteri jevnlig.

Flere røykvarslere anbefales

Dersom boligen din er stor eller består av flere etasjer, bør du ha flere røykvarslere. Det anbefales minst én røykvarsler i hver etasje, og helst en på hvert soverom. Røykvarslerne bør være koblet sammen slik at de varsler samtidig. Alle i huset vil da kunne bli varslet om eventuell brann i en annen etasje. Dersom du vil koble sammen røykvarslerne, må du anskaffe varslerer som er beregnet for dette. Sammenkoblingen er enkel, og du kan gjøre den selv.

Ionisk eller optisk?

Det finnes to hovedtyper røykvarslerer på markedet, ioniske og optiske. Forskjellen ligger i måten de oppdager røyk på. Svært forenklet kan man si at den ioniske røykvarsleren "lukter" røyk (reagerer raskest på flammembrann), mens den optiske røykvarsleren "ser" røyk (reagerer raskest på ulmebrann). I det siste har det kommet røykvarslerer på markedet som kombinerer de to teknikkene. Dette er den sikreste løsningen pr. i dag. Røykvarslerer får du kjøpt av forsikringselskapene, hos byggevarehandlere, elektroforhandlere, i jernvarebutikker, brann- og sikkerhetsbutikker med mer.

Plassering

Plassering av røykvarslerer er avgjørende for hvor raskt de reagerer på røyk. Røykvarslerer skal monteres på høyeste punkt i plant tak og litt ned fra høyeste punkt i skråtak, minimum 50 cm fra vegg. I fleretasjes hus bør varslerne monteres nær trappene. Varslerne bør for øvrig monteres i rømningsveiene, for eksempel i ganger som knytter flere rom sammen. Røykvarslerne skal kunne høres tydelig fra alle rom, selv når alle dører er lukket.

Vedlikehold

Røykvarslerer bør testes minst en gang i måneden og hver gang du har vært bortreist over lengre tid. Du kan bruke en pinne eller lignende for å gjøre det enklere å nå opp. 1. desember skal alle bytte batterier i røykvarslerne sine. Men ikke glem å sjekke batteriene hver måned ellers i året.

I tillegg til å teste røykvarsleren med testknappen, bør du med jevne mellomrom teste med røyk. Du kan f.eks. blåse røyk fra en fyrstikk eller et stearinlys mot røykvarsleren. Dersom røykvarsleren ikke reagerer med nytt batteri, er røykvarsleren defekt og må skiftes. Batteriet bør vanligvis skiftes en gang pr år, men det finnes batterier som varer lengre. De fleste røykvarslerer lager korte og svake pip når batteriet begynner å bli dårlig. Du må da skifte batteri. En god løsning er å montere røykvarslerer som kan kobles til strømmen. Røykvarslerer bør minst en gang i året rengjøres for støv og smuss.

For gamle røykvarslerer?

Fra enkelte hold er det blitt hevdet at røykvarslerer som er eldre enn 10 år, er for gamle og bør skiftes ut. Dette finnes det ingen bevis for. Så lenge røykvarsleren reagerer som den skal ved testing med både testknapp og røyk, er det ingen grunn til å kvitte seg med den. Anskaff heller flere!

Slokkeutstyr

I 1990 ble det vedtatt at alle boliger/boenheter/fritidsboliger skal ha egnet slokkeutstyr. Det er eieren av boligen som har ansvaret for å anskaffe og montere slokkeutstyr. Brukeren av boligen har ansvaret for å kontrollere at utstyret er i orden.

I Asker og Bærum har det tradisjonelt vært god brannsikkerhet i hjemmene. Asker og Bærum brannvesen får mange henvendelser fra publikum om hvilket slokkemiddel som egner seg best for bruk i hjemmet. På markedet finnes det både håndslukkeapparater og husbrannslanger, hvor vi er av den oppfatning at husbrannslange er det absolutt beste.

Husbrannslange kan brukes til det meste

Vann er fint til å slokke branner i møbler og treverk med. Ved anskaffelse av husbrannslange anbefales det å kjøpe en type der du ikke behøver å rulle ut hele slangen før du skrur på vannet (dvs slange med sentervannsføring). Slangen bør være fast montert til en kran og skal rekke til alle rom i huset. En hageslange montert utvendig eller i garasjen er ikke godkjent som husbrannslange.

Ikke vann til alt!

Vann kan ikke brukes mot brann i fettgryter, bensin og andre flytende stoffer. Brann i fettgryter kan lett slokkes ved å legge på grytelokket. Trekk gryten vekk fra platen og skru av strømmen.

Et pulverapparat er lett å ta med seg og fint å slå ned flammene med. Det kan brukes på alle typer branner. Et 6 kgs pulverapparat tømmes på ca 15 sekunder og kan være et supplement til husbrannslangen.

Et skumapparat er også lett å ta med seg og kan brukes på alle typer branner, med unntak av gass og elektrisk. Det tømmes på ca 25 sekunder (6 kgs apparat) og bør være et supplement til husbrannslangen.

Montering og vedlikehold

Både husbrannslange og pulverapparat skal monteres lett tilgjengelig. Det er viktig å vedlikeholde og kontrollere slokkeutstyret. Husbrannslangen bør kontrolleres hvert år. Rull ut hele slangen og kontroller at kranen virker og at slangen er uten sprekker. Håndslukkeapparatet kontrolleres ved å se om manometerpilen står på det grønne feltet. Dette bør gjøres en gang pr måned. Du bør en gang i året vende apparatet opp ned for å hindre at pulveret klumper seg.

Rømningsveier

Når det brenner er det viktig at alle som oppholder seg i boligen kommer seg fort ut. Snakk derfor med familien om hvordan dere skal opptre ved brann og hvordan dere skal komme dere ut fra alle rom – ha brannøvelser hjemme. Avtal en fast møteplass utenfor boligen. Det er viktig å ha enkle rømningsveier fra boligen og ut til det fri. Hold rømningsveiene ryddige – spesielt i blokker med mange beboere i hver oppgang. Kontroller at vinduer og dører er lette å åpne og vurder om det er behov for ekstra hjelpemidler som en rømningsstige, line eller lignende.

Røyken som dreper

Skulle det oppstå brann, er det viktig å huske at brannrøyk er svært giftig. Unngå derfor å bevege deg over lengre avstander i røykfylte rom. Dersom det likevel er nødvendig, hold deg lavt ved f.eks. å krype på gulvet. Dersom det er mørkt, orientér deg langs veggen, slik at du hele tiden vet hvor du befinner deg.

Hvis det brenner

Ved en eventuell brann, kan det være lett å få panikk og opptre irrasjonelt. Tenk derfor igjennom punktene nedenfor, det er lettere å handle riktig i en presset situasjon når du på forhånd har gått igjennom i hodet hva du bør gjøre.

- Sørg for å varsle andre i huset slik at de kan komme seg ut.
- Varsle brannvesenet på telefon 110. Oppgi nøyaktig adresse. Dette kan du også lære barna. Hvis mulig, prøv å slokke (Viktig å rette slokkemiddelet mot roten av flammen). NB! Barn skal ikke slokke, men komme seg ut.
- Lukk vinduer og dører.
- Gi brannvesenet en orientering når de kommer. Si ifra dersom noen ikke har klart å komme seg ut av huset. Gå ikke selv inn i huset for å redde eventuelle kjæledyr og personlige eiendeler. Overlat dette til brannvesenet.

Hva som er riktig rekkefølgen på punktene over vil avhenge av situasjonen og må vurderes av den enkelte. Men husk at du uansett gjør noe riktig ved å gjøre ett eller flere (helst alle) av dem!

Elektriske apparater

Feil bruk og dårlig vedlikehold av elektriske apparater samt feil og mangler ved elektriske anlegg er årsaken til nesten halvparten av alle boligbranner i Norge.

Termostatstyrte apparater

Mange apparater som brukes daglig i husholdninger, som kaffetraktere, vannkokere, strykejern, hårføner og lignende, er utstyrt med termostat. Går termostaten i stykker, hvilket den ofte gjør på denne typen apparater, kan temperaturen på kort tid øke og forårsake brann. Trekk derfor alltid ut støpselet på termostatstyrte elektriske apparater når de ikke er i bruk.

Følg bruksanvisningen

Følg alltid bruksanvisningen for de enkelte elektriske apparatene, både når det gjelder bruk og vedlikehold. Bruk ikke apparater til andre ting enn det de er tiltenkt og laget for. Forsøk deg heller ikke som "hobbyreparatør" - overlat reparasjoner til fagfolk.

Stand-by

Det anbefales at man slår elektriske apparater helt av når de ikke er i bruk. Unngå å la apparatene stå i "stand-by". Dette gjelder særlig for TV-apparater. Om lag 1500 TV-apparater brenner i Norge hvert eneste år.

Vaskemaskiner og tørketromler

Vaskemaskiner og tørketromler er vanlige brannårsaker. Slå alltid av vaskemaskinen, oppvaskmaskinen og tørketrommelen når du forlater boligen. La heller ikke disse maskinene være i drift mens du sover. Rengjør lofilteret i tørketrommelen hver gang etter bruk. Tette lofiltere kan gi høy varmeutvikling og føre til brann.

Elektriske anlegg

Feil i det elektriske anlegget er årsaken til rundt 20 prosent av alle boligbranner. Disse brannene har gjerne sammenheng med feil ved installasjon, mangelfullt vedlikehold, manglende oppgradering eller overbelastning. Støpsler, løse ledninger og skjøtekontakter er svake ledd i elektriske installasjoner, og feil her øker brannfaren. Unngå å lage "klaser" av ledninger og skjøtekontakter. Få heller montert et tilstrekkelig antall faste stikkontakter.

Det er eier av boligen som har ansvaret for at det elektriske anlegget er i orden.

Levende lys

Nordmenn er storforbrukere av levende lys. Gjennom en lang og mørk årstid er stearinlys en viktig del av hyggen inne. Dette bør vi ta vare på, men vi må samtidig være klar over at stearinlysene ofte er årsak til alvorlige branner, nærmere 6 prosent av de årlige boligbrannene skyldes levende lys. Derfor: Plassér aldri tente lys for nær brennbart materiale (eks gardiner)! Unngå bruk av brennbare lysestaker, lysmansjetter og lys i dekorasjoner. Og som hovedregel: Forlat aldri et rom med levende lys – et brennende lys skal aldri stå for seg selv!

Telys

Plasser ikke telys direkte på bord eller duk, men på noe som tåler høy temperatur. En telysholder bør være åpen og gi god lufting. Tette holdere vil kunne gi overoppheting og farlig oppflamming. Soting fra flammen kan være et varsel om for dårlig lufttilførsel. Hvis telyset flammer opp må du aldri helle vann på det. Dersom du forsøker å slokke med vann, vil det føre til en voldsom oppflamming. Kvel flammen, f.eks. med en lyselokker - ikke blås.

Øvner og ildsteder

Fyr riktig - unngå brann!

- Fyr med tørr ved
- Fyr med riktig trekk
- Ha gode fyringsvaner – hyppige ilegg med små mengder brensel og frisk varme i ovnen (unngår skade på ovn og pipe)
- Hvis pipebrann – steng igjen alle ovnsventiler og peisspjeld, hold øye med hele pipa, ring brannvesenet.
- Etter pipebrann skal pipa kontrolleres av feier.

- Husk gnistfanger i peisen

Informasjon om feiing og tilsyn, [klikk her](#)

Selvantennende produkter

En rekke natur- og industriprodukter kan selvantenne under lagring og transport. Av slike produkter kan nevnes kull, trematerialer, torv, ull, oljefibrer, oljefrøprodukter, fôr og høy. Det kalles spontan selvantennning når et brennbart materiale antennes ved egenutviklet varme, dvs uten at det er tilført annen varme eller gnist. Dette kan skje i løpet av timer.

Linolje er vanlig i produkter som brukes for å vedlikeholde og behandle trematerialer, og disse selvantenner lett. Produkter som inneholder linolje eller andre selvantennelige bestanddeler skal være merket.

Sikkerhetstiltak for å unngå selvantennelse:

Pussefyller som har vært benyttet til oljeprodukter kan selvantenne i løpet av få timer.

Gjennomfuktede fyller, papir, flis eller lignende må derfor:

- tas ut i friluft og tørkes, for eksempel henges opp på klessnora
- kastes i brannsikker tett beholder
- brennes under tilsyn
-

